

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

*Матеріали VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції*

*“Проблеми конституційно-правової модернізації
держави в контексті сучасних глобалізаційних викликів”,
м. Київ, МАУП, 22 листопада 2012 р.*

Частина II

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 2 від 27.02.13)

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук.
С76 пр.] / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

Вип. 8: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми конституційно-правової модернізації держави в контексті сучасних глобалізаційних викликів”, м. Київ, 22 листоп. 2012 р. — Ч. II / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2013. — 184 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013

ЗМІСТ

Юсеф Нахла, Степанов О. П.

Геополитическое значение Ближневосточного региона
в конце XX — нач. XXI столетия 6

Губаль Л. М.

Держава і культура в умовах глобалізації 13

Кобржицький В. В., Григор'єва М. І.

Реалізація корпоративного проекту “стовбурові клітини” —
інноваційний шлях оздоровлення населення 19

Кобржицький В. В., Овчаренко О. С.

Нові можливості для активізації зовнішньоекономічної
діяльності підприємств у світлі нового Митного кодексу
України 25

Костюк Т. О.

Конституційні основи розбудови громадянського
суспільства в Україні в період правових реформ..... 29

Павленко В. В.

Законодательная основа государственной службы
в Италии 33

Левченко М. О.

Державне регулювання національної економічної
безпеки: теорія і практика 40

Розинська Н. М.

Організаційно-правові засади функціонування
адвокатури в Україні 52

ДЕРЖАВА І КУЛЬТУРА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Становлення і розвиток української державності, вип. 8, с. 13—18

Відомий український політолог М. Ф. Головатий [1, 59] вважає, що у реальному житті політика і культура мають тісний взаємозв'язок і взаємовплив, хоча культура об'ємніше і ширше явище, ніж політика. Проте взаємозв'язки політики і культури складні й неоднозначні. Вирізняють загалом два основних шляхи взаємодії культури і політики на цивілізаційному рівні: еволюційний і революційний. Еволюційний шлях пов'язаний із відповідною взаємодією політики і культури всередині цивілізації. У такому разі культура розвивається, а державно-політична оболонка суспільства, у свою чергу, фактично пристосовується до культури, а то й у відповідний спосіб спонукає її до інтенсивнішого розвитку. Еволюційний шлях розвитку у плані єдності культури і політики вважається найраціональнішим і найпліднішим. Він спостерігається тоді, коли політика передує культурі. У такому разі політика примушує одну культуру неодмінно змінюватися на іншу. Це може відбутись і в результаті агресії однієї цивілізації проти іншої, однієї держави проти іншої, мета якої полягає у фактичній експансії щодо культури народу. Ще гострішими є проблеми цінностей у сучасному світі, розвитку культури на загальноцивілізаційному (глобальному), регіональному та територіальному рівнях.

Сучасна дослідниця культури Ю. О. Матвейчева [2], аналізуючи становлення законодавчої бази України, зазначає, що часи незалежності України позначились низкою нормативно-

правових актів, які регулюють відносини у сфері культури. Так, сфера культури довгий час регулювалась Законом України “Основи законодавства України про культуру” (1992). Наприкінці 2010 р. прийнято Закон України “Про культуру”, який визначає: правові засади діяльності у сфері культури; основні та пріоритетні напрями державної політики у зазначеній сфері; права та обов’язки громадян у цій сфері; види і суб’єкти діяльності у сфері культури; базову мережу закладів культури; соціальні гарантії працівників культури тощо. Закон спрямований на регулювання суспільних відносин, пов’язаних із створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної спадщини та культурних цінностей, на забезпечення доступу до них. Так, в ст. 3 визначені основні засади державної політики у сфері культури, а саме: визнання культури одним з основних факторів самобутності Українського народу — громадян України всіх національностей; сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури; захист і збереження культурної спадщини як основи національної культури, турбота про розвиток культури; сприяння утвердженню гуманістичних ідей, високих моральних засад у суспільному житті; забезпечення свободи творчості, реалізацію державної політики у визначеній сфері діяльності. Сфера культура підпорядкована Міністерству культури України, яке функціонує згідно з Положенням про Міністерство, і у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України. Основними завданнями Міністерства культури України є: формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах культури, мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України; формування державної політики у сфері кінематографії;

участь у формуванні та реалізації державної політики в галузі спеціальної освіти у сфері культури і мистецтв.

Олівер Беннет, досліджуючи європейські засади культурної політики прийшов до висновків, що підґрунтям ставлення держави до діячів мистецтва послугувала традиція монархічного патронажу [3].

Дослідниця Н. С. Фесенко [4], проаналізувавши досвід формування державної культурної політики зазначає, що культурна політика Швеції визначається системою законодавчих та фінансових заходів, що координують культурний розвиток у країні в усіх верствах суспільства та в різних сферах культури. Порівняно з іншими країнами Західної Європи роль держави в соціальному житті Скандинавських країн дуже важлива. Більша частина культурних закладів (бібліотеки, музичні школи, театральні групи тощо) є у віданні органів місцевого та регіонального самоврядування, і тільки центральні — під опікою держави. Частиною державної політики у сфері культури є фінансова та організаційна підтримка недержавних культурних організацій і закладів, а також контроль за змістом їх діяльності з точки зору відповідності принципам культурної політики. Основоположною тенденцією культурної політики Швеції є принцип децентралізації в організації культурного життя, що продиктований прагненням активізувати діяльність та сприйняття культури всіма групами та прошарками населення. Для цього існують спеціальні комітети по культурі. Державна рада з культури (Statens kulturråd) відповідає за здійснення культурної політики на практиці. До її завдань належить розподіл державних асигнувань на культуру в цілому і на культурні заходи, формування суспільної думки, розповсюдження інформації та подання допомоги комунам, ландстингам, організаціям і працівникам культури, обговорення та вирішення культурно-політичних проблем, підтримка досліджень у цій галузі. Половину державних витрат несуть комуни, 43 % — держава і 7 % — ландстинги; культурні асигнування комун зростають

найбільш стрімкими темпами, за рахунок чого зменшується відсоток державних та приватних витрат.

У Німеччині взагалі не існує такого центрального органу управління цією сферою, як міністерство культури. Зокрема, усі питання щодо культури вирішують незалежні структури (відділи культури), які створені на місцевому управлінському рівні. У 80-ті рр. XX ст. відбулося зростання видатків на культуру до 4 % у бюджетах земель за рахунок того, що сфера культури була передана під дію земельного виключного законодавства. Це сталося тому, що держава делегувала свої повноваження з федерального на земельний рівень. Для федеральної адміністрації залишалися в основному завдання, які повинні були виконуватися винятково центральними органами держави. Федеральні органи управління культурою займалися розробкою напрямів державної культурної політики, надавали фінансову допомогу культурно-мистецьким проектам національного значення та запроваджували контроль за виконанням своїх рішень. На основі значної законодавчої компетенції та фінансової часткової участі федерація справляла суттєвий вплив на виконання завдань щодо сфери культури землями та громадами. Усі інші питання щодо функціонування цієї галузі стали вирішувати на місцях.

Український міжнародник І. А. Хижняк [5], дослідивши патронувану та культурну демократію США, зазначає, що там виділяють комерційне й некомерційне мистецтво. За своїми соціально-політичними характеристиками головні особливості некомерційного мистецтва полягають у тому, що воно, будучи формою суспільної свідомості та специфічним родом духовно-практичного освоєння світу як органічної єдності створення, пізнання, оцінки людського спілкування, увібрало в себе найкращі зразки світової та американської культури, які створені в попередні історичні періоди. В аналізованому соціально-структурному компоненті духовної культури також яскраво виявляються як демократичні коріння, так і тенденції розвитку національної культури США. Незважаючи на

панівне становище комерційного мистецтва, яке саме по собі є специфічним засобом культурної політики, треба відзначити, що об'єктивно воно вторинне щодо некомерційного мистецтва. Комерційне мистецтво вторинне вже в силу початкової ринкової запрограмованості свого художньо-естетичного змісту, неперевершеного тиражування, які роблять його, з одного боку, найбільшою мірою “соціально-орієнтованим”, таким, що демонструє матеріалізовану в “творчу” форму кон'юнктуру ідейних концепцій істеблішменту, а з іншого — своєрідну моду споживацьких преференцій у той чи інший конкретний історичний період. Зазначимо, що відносна незалежність некомерційного мистецтва з властивими йому об'єктивними внутрішніми процесами розвитку і визначає системний комплекс дії полівекторних механізмів впливу різних суб'єктів американського соціуму. Цей системний комплекс і являє собою важливу складову всього конгломерату механізмів соціокультурного впливу на культурні процеси США в системі післявоєнного суспільства.

Проблема ж цілеспрямованого використання комерційного мистецтва в загальному контексті соціокультурних процесів потребує окремого серйозного та ґрунтового дослідження. Серед дослідників міри державної участі у патрунуванні культури переважно виділяються ті, що заперечують існування впливу федеральних установ на культуру, і ті, що визнають існування даної соціальної функції, хоча оцінюють її з протилежних ідейних позицій.

Література

1. *Головатий М. Ф.* Політична психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2006. — 400 с.
2. *Матвейчева Ю. О.* Держава та культура: межі втручання та напрями взаємодії // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журн. — К.: Міленіум, 2011. — № 4. — С. 102—105.

3. *Bennet O.* Cultural Policy in the United Kingdom. A Historical Prospective / Univ. Of Warwick, 1994. — 14 p.
4. *Фесенко Н. С.* Державна культурна політика: закордонний досвід // Вісник Національного університету внутрішніх справ. — 2004. — № 25. — С. 1—10.
5. *Хижняк І. А.* Патронована культура та культурна демократія у США: культурні процеси в американському соціумі періоду індустріальних та постіндустріальних трансформацій (друга половина 20 ст.): соціально-політичний вимір. — К.: ДП “Друкарня МВС України”, 2001. — 448 с.